Ч. 154 (14.051). Львів, четвер 13. червня 1935.

Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504-060, 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долярр, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-36. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За повагу і спокій у часі зеленосвяточних поминок.

КОМУНІКАТ ТОВАРИСТВА ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ У ЛЬВОВІ.

Рік-річно відвідує українське львівське громадянство в Зелені Свята могили поляглих вояків Української Галицької Армії на обох львівських цвинтарях. В останніх двох роках невідповідальні чинники заколочували повагу заупокійних богослужень. У моменті найбільшого скуплення учасників розкидано протидержавні летючки, або співано небажані владою пісні. Це давало притоку присутнім поліційним органам розганяти причасних і непричасних у цій справі, через що тратили ці поминки всю свою повагу й велич.

Астрагуючи від здогадів про особи, які своєю дотеперішньою поведінкою на цвинтарях свідомо йшли на те, щоб позбавити українських громадян м. Львова традиційних зеленосвяточних відправ, пригадуємо, що Т-ву Охорони Воєнних Могил і його філії у Львові вдалося завдяки жертвенности всього громадянства привести за цей рік могили українських Поляглих до тревалого й гідного упорядкування. Цьогорічна відправа буде получена з посвяченням заведених на могилах уладжень. Тому булоб невимовно прикро, якщоб і цього року з дорогих кожному українцеві місць, на які виложено немало заходів і гроша, проганяла учасників поліція, викликуючи у них замісць душевної звязи з жертвами визвольних змагань — гіркий несмак.

В цьмоу році — подібно, як і в попередніх роках — збираються українці города Львова в Зелені Свята у своїх парохіяльних церквах, звідки разом вибираються на стрілецькі могили та будуть пильно глядіти, щоб не дійшло до будь-якого заколочення спокою небіщиків та поваги заупокійних відправ.

ЗА ГОЛОВНУ РАДУ
Т-ВА ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ У ЛЬВОВІ:
Д-р Павло Кривуцький, голова. Ол. Карпінський, секретар.

Нова Українська Торговельна Школа.

З початком шкільного 1935/36 року у Яворові буде відчинена однорічна Торговельна Школа Рідної Школи.

Знання економічно-торговельної ділянки є під теперішню пору конечно потрібне кожному, хто не хоче нидіти на безробітті, хто бажає знайти працю й бути життєздатною і творчою одиницею серед суспільства. На нашій землі ще безмежні можливости творчої праці — головно в торговельній і промисловій галузі господарства. Торговельна освіта дає ключ до здобуття цієї освіти!

Вписи до однорічної Торговельної Школи в Яворові відбуваються до кінця червня ц. р. Приймають хлопців і дівчат по скінченні найменш 6 кляс ґімназії або іншої рівновартної школи. Школа буде міститись у прекрасному будинку ґімназії Р. Ш. Оплати за науку і повне удержання (мешкання з харчем) около 45 зол. Бідні, але пильні учні зможуть користати зі знижок в оплатах. Зголошуватися треба зараз до Кружка Рідної Школи в Яворові.

Характеристичний зворот Анґлії супроти Німеччини.

ВІЗИТА АНГЛІЙСЬКИХ КОМБАНТАНТІВ У БЕРЛІНІ.

ЛЬОНДОН, 12. 6. ПАТ. На щорічнім зїзді ех-комбатантів у т. зв. „Британськім леґіоні“ виголосив почесний голова „Британського леґіону“, престолонаслідник кн. Уельський цікаву промову:

Коли кілька днів тому — говорив він — розмовляв я з головою „Британського леґіону“, він подав проект, який мені дуже подобався, а саме, щоби представники леґіону виїхали в майбутньому до Німеччини. Мені здається, що нема відповіднішої організації, щоб простягнути приязну руку до Німеччини, як ми, колишні комбатанти, які в великій війні проти них боролися і які про те все забули“.

Цю заяву князя Уельсу збори колишніх комбатантів прийняли з великим ентузіязмом. По конференції з управою „Британського леґіону“ виявилось, що пороблені вже приготування до візити в Німеччині предсідника виконавчої ради майора Годлея і колишнього предсідника, тепер члена виконавчої ради полк. Ґросфільда. Вони в найближчих тижнях виїдуть до Берліна як офіційні репрезентанти „Британського леґіону“.

МОРСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

Німецькі делеґати для морських переговорів з Англією вертаються під проводом Рібентропа у найближчий четвер до Льондону, щоби продовжувати розмови.

„Морнінґ Пост“ всупереч давнішим інформаціям твердить, що в мин. пятницю безпосередньо перед відїздом німецької делеґації дійшли до порозуміння, бо Анґлія погодилася на домагання Німеччини признати їй у теорії ґльобальний тонаж — 35 відс. англійської фльоти.

Якщо це було би так, то договір пятьох великодержав з Льондону і Вашинґтону був би скреслений і треба було би доконче скликати нову морську конференцію, в якій участь взяла би теж Німеччина як морська великодержава.

Японсько-китайська війна скінчилася.

ТОКІО, 12. 6. ПАТ. Агенція Ренго повідомляє з Тієн-Тсіну: Після ліквідації спору за Північний Китай, тому, що Китай приняв усі японські умови, відбулася вчора пополудне у Тієн-Тсіні конференція штабу японського ґарнізону у Півн. Китаї під проводом ґен. Уметсу, команданта японського ґарнізону. В тій конференції взяли участь: штабові старшини японського ґарнізону, шеф японської військової місії в Мукдені ґен. Доіґара та двох старшин головного штабу, що спеціяльно приїхали з Токіо.

Темою конференції були такі справи: 1) доказувати, щоби Китай виконав японські умовини; 2) означити дату евакуації японського ґарнізону; 3) означити речинець, коли відтягнути кватунґську армію, що тепер сконцентрована здовж кордону між Північним Китаєм і Манджу-Ко і 5) запевнити співпрацю між Китаєм і Японією.

ТОКІО, 12. 6. ПАТ. Агенція Ренго повідомляє: Премієр Окада заявив на засіданні кабінету, що полагодження справи японсько-китайського конфлікту є на добрій дорозі. Китайський міністер війни ґен. Го-Інґ-Чін повідомив японську військову владу, що Китай приняв усі домагання Японії.

Памятник Шевченкові у Харкові.

Від кого вийшла ідея памятника?

Відкриття у Харкові величезного памятника Шевченкові — подія незвичайної ваги, особливо коли пригадаємо цілу історію памятників Шевченка на Україні. Та не зважаючи на цю важливість, українська преса, порівнюючи, мало уділила місця цій події, а ще менше оцінці самого памятника. В місцевій харківській пресі і почасти київських газетах, появилося кілька сухих, офіційних комунікатів без ширшого обговорення і мистецької критики монументу. Знова львівська преса обмежилася даними харківських газет, а мистецька оцінка була дуже утруднена браком добрих фотографій памятника.

До речі треба пригадати, що „Програма“ міжнарнього конкурсу на проект памятника була видана прегарно з численними знаменитими репродукціями. Це видання у формі книжки остільки визначне, що було відмічене Українським товариством прихильників книги в Празі під числом 5-им серед 20 найкращих українських бібліофільських видань 1928—1932 років. Та таке видання було можливе у Харкові в 1930 році; тепер зі зміною уряду на Україні, не спромоглися дати бодай достаточних репродукцій вже побудованого памятника.

Про мистецьку вартість новововідкритого памятника писалося загалом мало і якось невиразно. Ось нпр., в одному з львівських ілюстрованих часописів читаємо, що памятник не уявляє собою звязаного, гармонійно-скомплікованого твору, що ідея памятника накинена згори. З другого боку говориться, що „памятник скомпонував і перевів заслужений російський різьбар, проф. Академії“ і т. д. і що автори „зробили все можливе, аби дати монумент якнайкращий“ і що нарешті „памятник ми не можемо вважати за досягнення української мистецької культури“. („Назустріч“, Львів 1935, ч. 9.).

В дійсности справа мається далеко не так!

Уважно слідкуючи за цілою справою памятника та численними конкурсами, що відбувалися в останні роки, автор тих рядків аналізуючи це і відомі проекти памятника Шевченка, хоче ствердити факт, що відкритий памятник у Харкові дуже схожий на проект памятника Шевченкові нашого відомого різьбаря Михайла Бринського. Подібність є у загальній концепції, ідейному змісті, матеріялі і основних формах!

Проект памятника М. Бринського був на міжнародньому конкурсі проектів памятника Т. Шевченкові, який відбувся у Харкові 8. грудня 1930 року. Заразже після оцінки жюрі була влаштована вистава усіх надісланих проектів, що нараховували понад 100 ріжних девізів. Виставу відкрили з великою урочистістю з репрезентантами чужих держав, у приміщенні Товариства культурного звязку, дня 25. січня 1931 року.

З приводу конкурсу і вистави проектів одна з перших звилася стаття Миколи Скрипника в газеті „Комуніст“ з дня 1. січня 1931 р. (отже майже за місяць до відкриття самої вистави) під заголовком „На виставці проектів памятника Шевченкові“. З цієї статті довідуємося, що „Експертна комісія“ (с. т. жюрі) намітила проектові під девізом „Галичина“ (ч. 18) другу премію. В недовзі після цього у львівських газетах зявилися звістки, що на міжнародньому конкурсі проектів памятника Шевченка у Харкові другу премію під девізом „Галичина“ одержав М. Бринський. Натомість у харківських виданнях ніде не було подано імен двох авторів проектів (ч. 18 і 24), які одержали другу премію. (Першої премії зовсім не приділено).

Залишається загадкою — чому „не були відчинені“ коперти з девізами відмічених проектів і з яких мотивів це зроблено?*). Очевидна річ, що у міжнародніх правилах таке поступовання є недопустиме і неоправдане. Треба відмітити, що на чолі жюрі конкурсу був голова Всеукраїнського Виконавчого Комітету Г. Петровський, а в склад жюрі входило 48 осіб, переважно визначних мистецтвознавців і мистців Харкова, Києва, Ленінграду, Москви та ріжних офіційних представників. Тим більшої ваги набирає вибір проекту саме М. Бринського.

Вертаючись до статті пок. М. Скрипника, відмітимо, що хоч автор зазначує, що він „цілком ніякий спеціяліст у скульптурі і взагалі мистецтві“, всетаки треба вважати думки М. Скрипника за поважну обґрунтовану критику усіх конкурсових проектів і то критику не тільки ідеольогічну, але навіть чисто мистецьку. Серед усіх проектів М. Скрипник особливо одмічає проект під девізом „Галичина“ (Бринського) як „найвидатніший“ і говорить про нього в першу чергу. За поглядами, а навіть за характеристикою Скрипника пішли всі інші автори, що писали в харківських і київських часописах про виставу конкурсових експонатів. До них належить також і Д. Грудина, що в „Критиці“ (1931 р., ч. 3, ст. 130—140) теж особливо відзначав проект „Галичина“, на кожному кроці покликуючись на М. Скрипника і підкреслюючи, що „погоджується“ з думками Наркомпроса. В цьому самому числі „Критики“, серед інших репродукцій проектів памятника, уміщено також дві фотографії проекту М. Бринського під девізом „Галичина“ (ч. 18).

Користуючись цими репродукціями подаємо нижче опис, характеристику та аналізу проекту М. Бринського та порівнання зі збудованим памятником у Харкові. Цей останній, як подавали московські і харківські ґазети „скомпоновано і переведено професором Академії Мистецтва у Ленінграді М. Манізером і ленінградським архітектом Ландбаргом“.

Отже, проект-модель М. Бринського представляє собою досить високий чотирогранний постумент простої, але могутньої і монументальної форми. На постументі стоїть фігура Шевченка з піднесеною майже до висоти голови рукою. Постать Шевченка легка, динамічна з енергійним рухом руки, що вказує на одну ясно означену ціль; при тім у різьбі захована монументальність, без зайвого натуралізму і „традиційної“ вульгаризації постаті й обличчя поета. У ніг Шевченка уміщено голу фігуру гарної жінки, що сидить на постументі з опущеною ногою. Погляд жінки спрямований у тому самому напрямку, куди вказує рука Шевченка, що ясно дивиться у майбутність. Жінка символізує Україну.

При основі постумента, майже повним кільцем навколо нього, розміщено у багатій і суцільній композиції, ріжні фігури, що мають представляти з одного боку окремі характеристичні персонажі з творів Шевченка, з другого боку — цілу історію української національної і соціяльної визвольної боротьби. Отже тут бачимо селянина, кріпака, гайдамаку, повстанців, червоноармійця, робітника та ін., крім того дві жінки, що символізують Буковину і Бесарабію та згорбленого підлітка — Закарпаття. Всі постаті розміщені на великих підставах, що ступнево підвищуються в міру того, як оточують середній високий постумент. Особливістю проекту Бринського в цілому — це прекрасне розвязання проблеми пластики і простору, коли кожний пункт глядача є однаково добрий, с. т. памятник з кожного боку дає добре враження суцільности і підпорядкованости одній ідеї.

Вже з цього загального опису можна переконатися, що побудований памятник у Харкові нагадує проект М. Бринського. Правда, пороблено там цілий ряд змін, одначе підрядних, які не міняють загального замислу, характеру і форм проекту Бринського.

І так у харківському памятнику підвищено середній постумент. Стояча фігура Шевченка, на постументі зі спущеною рукою. Одяг Шевченка, зам. звичайного европ. (у Бринського), замінено на якусь чудернацьку не то свитку, не то тогу. Замість черевиків дали Шевченкові тяжкі чоботи. Ту саму вульгаризацію під „малоросійський“ тип бачимо і в обличчю поета.

Загально кажучи, замість монументальної і маєстатичної постаті з енергійним рухом і певним поглядом Шевченка в проекті Бринського, у Харкові бачимо метушливу позу Шевченка з якимсь досадним рухом правої руки, що ніби говорить:

„Оттаке-то на сім світі
Роблять людям люди!“ (Шевченко).

Далі на постументі бракує постаті жінки — символу України. Це зовсім відповідає зауваженню Д. Грудини, який в цитованій статті писав: „Чи потрібна тут жінка?“ Вирішили — непотрібно і зняли „Україну“. Шевченко залишився без України!

Ціла композиція ріжних персонажів внизу у харківському памятнику розташована як і в проекті Бринського, майже повним кільцем навколо постументу, з тою ріжницею, що спіральність підстав тут більше підкреслена з більше розвиненим архітектурним оформленням. З дієвих осіб залишилися ті самі постаті селянина-повстанця, невільника, червоноармійця та ін., але додано ще „матроса“, „комсомольця“, „колхозника“, „салдата Миколаївських часів“.

Цікаво відмітити, що матеріял памятника: постумент із сірого лабрадору, а фігури з бронзи — виконано так само, як це проектував Бринський.

Загально можна сказати, що коли проект українця Бринського дає більше суцільні, звязані в одну монументальну цілість маси з мягкими і живими формами, то у харківському памятнику маси тяжкі, лінії засушені і штивні, форми різкі, а натуралістичне трактування відбилося фатально на монументальности.

Оця штивність, різкість і сухість ліній і форм є, зрештою характеристичною для російських мистців і особливо „петербурської школи“.

Щодо натуралізму і реалізму, то як відомо, є це найновішим „вірую“ совітського офіційного напрямку.

Часи міняються. Ще в рецензіях на проекти харківського конкурсу 1930 р., „марксистські“ рецензенти закидували деяким авторам, у тому числі і Бринському, що вони надто притримуються реалізму і „голого натуралізму“ — як виявів відсталости, буржуазного світогляду, етнографізму і „просвітянства“. Та не проминуло і чотирьох років, як проголошено реалізм за одинокий „правильний“, „совітський“ світогляд мистців!...

Окремі фігурові різьби харківського памятника виконані дуже нерівномірно, не тільки щодо формальних досягнень, але навіть технічної справности. Деякі фігури у більше монументальних формах — наприклад „Катерина“, інші зраджують грубий копіровний натуралізм (особливо додані постаті, порівнюючи з проектом Бринського). А вже сидяча фігура „Звязаного запорожця“ є просто огидна своєю „малоросійщиною“ в дусі анекдотичних постав „русскіх художніков“. Знова одна з найкращих різьб побудованого памятника — „Катерина“ виконана зовсім в характері різьби „Делегатки“ визначної української різьбарки Ж. Діндо (гл. „Каталог ювілейної виставки“, Харків 1927, т. III).

Як бачимо, „історія“ новозбудованого памятника є досить складна, але не грішить оригінальністю і своєю виняткові́стю...

Треба відмітити, що на всіх попередніх конкурсах, які вже нераз були теж міжнародніми, премії або відзначення одержували все українські мистці: на 1-му конкурсі 1910 р. — Беклемішів, на 2-му 1911 р. — Балавенський, на конкурсі 1912 р. — Левандовський, на індивідуальному конкурсі 1914 р. — Шеврун. З цим останнім конкурсом була ціла історія. Жюрі вибрало проект українського різьбаря Шевруна, але „Обєднаний комітет“ не погодився з таким рішенням. Справа перейшла на обговорення „Міської думи“ м. Києва, що складалася у великій частині з росіян і русофілів, далі до Міністерства внутрішніх (!) справ... Це останнє не вважаючи „малоросів“ компетентними вирішати високі мистецькі проблеми, передало цілу справу „на погодження“ російській Академії мистецтв у Петербурзі. Та тут прийшла війна і пізніше самостійність України...

Зовсім подібна історія трапилася і тепер. Жюрі відзначило проект українця М. Бринського, але в той же час, як пише „Критика“ (1931 р., ч. 3, ст. 140), жюрі „не могло взяти на себе права рекомендувати хочаб один з цих (відзначених) проектів для безпосереднього здійснення“. Далі обговорювалася справа „ширшим колективом“. Що і як тут обговорювали — не знаємо, тільки пізніше ціла справа з памятником Шевченка покотилася „звичайною“ бюрократичною дорогою — опинилася в руках славнозвісного Постишева (теж свого рода представник московського міністерства внутрішніх справ для боротьби з „унутрішнім ворогом“ на Україні). Нарешті несподівано „Урядова комісія прийняла проект скульптора Манізера й архітекта Лангбарда („Черв. Шлях“, Харків 1934, ч. 1). Перший є професором тої самої петербурської (чи то ленінградської) Академії Мистецтв, другий — петербурський архітект!

І так знова (котрий раз?) хотіли накинути Україні зразок „вищого“ російського мистецтва з „самого“ Петербурга. Взялися за це петербурські професори та виконали памятник не самостійно! Північний, холодний „дух“ у вигляді сухих, штивних ліній і грубого натуралізму ніби російський, та форма і основна ідея залишилася таки українська — українського різьбаря!

Михайло Бринський — мистець сильного виразу, майстер закінчених форм, завершеної техніки і строгого рисунку. Різьбар, що щасливо поєднав реалізм із синтетичною, монументальною формою — як наслідок „твердої“ життевої школи, працюючи довший час як звичайний робітник долотом і молотом над твердим гранітом і мармуром. М. Бринський не є експериментатором, він давно „знайшов себе“ та виробив свій виразний стиль — стиль поважного монументального реалізму. Одні з найкращих його творів — відомий памятник — надгробок у Вільні на могилі забитих робітників 17. вересня 1911 р портрети, фігури робітників і селян і дуже інтересний проект надгробного памятника І. Франкові у Львові.

Але у Львові вибрали проект памятника наддніпрянця Литвиненка, тоді як у Києві — галичанина Бринського. Теж свого роду символіка.

В. Каміненко.

---

*) Цікаво, що також в друкованих умовах конкурсу під ч. 10 і 12 виразно говориться, що після вибором жюрі преміованих проектів, оголошуються призвища преміованих авторів (гл. „Програм“, Харків 1930, ст. 14).

Національну свідомість ширить українська книжка і преса, тому жертвуйте датки на купно книжок для наших братів на заході.

Англійський транспорт війська до Африки.

РИМ, 12. 6. ПАТ. Агенція Стефані повідомляє, що згідно з вістками із Александрії, великий арабський щоденник „Агром“ твердить, що британська військова влада в Єгипті всупереч запевненням з Льондону, що заперечують зброєнням на англійсько-абісинськім кордоні в Африці, дожидає на приїзд транспортів війська в числі 100.000 людей. Їх висилають до Єгипту, щоб бути готовими на кожну евентуальність на кордоні Судану.

Большевики не мають чим виплачувати платень.

МОСКВА, 12. 6. ПАТ. З міста Куйбишев (давніше Самара) повідомляють, що багато учителів у куйбишевській окрузі від лютого не дістали платень. Вістки про ріжні банкноти, видані місцевою владою вказують, що в СССР є поважні фінансові труднощі.

За океаном.

40-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ О. КАН. МИКОЛИ СІМИНОВИЧА.

В неділю 26. травня вся українська громада в Шикаго, Ілліной, відсвяткувала торжественно 50-літній ювилей священства о. кан. Миколи Сіминовича. Ювилейна відправа була у Василіянській церкві св. Миколая при Райс стріт у Шикаго. Там ювилят відправив при участи дияконів торжественну Службу Божу. Сполудня відбувся в честь ювилята бенкет у церковній салі.

ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

Недавно була в салі Т-ва Горожан у Філядельфії вистава українського народнього мистецтва, колекції Сестри Северини ЧСВВ зі Львова. Багато публики приходило оглянути зразки нар. мистецтва України з ріжних сторін і з ріжних часів. Між гістьми крім українців були й американці. Сестра Северина сказала короткий, але дуже цікавий і фаховий виклад про українське народне мистецтво. На другий тиждень та вистава була в Дітройті.

ВИСТУП УКРАЇНСЬКИХ ТАНЦЮРИСТІВ НА ВИСТАВІ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

Недавно була велика вистава технічного поступу й мистецтва у Філядельфії під назвою „Філядельфія в параді" в Конвеншен Голл. В суботу 11. травня вечором була там програма народностей, між якими була й українська. Це був виступ українських танцюристів з Філядельфії під проводом п. Василя Авраменка. Відтанцювали „Катерину", „Коломийку" й „Гопака колом" при народній музиці. Десятьтисячна публика грімко оплескувала українські танки, а провідник „вечора націй" сказав, що українська програма вийшла найкраще. Також співали малі сестри Шиманські, котрих теж публика рясно оплескувала.

—o—

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Повідомляють з Хартуму, що в нубійській пустині згинуло зі спраги 2 французьких кольоніяльних урядовців. Вони хотіли переїхати автом простір Декар-Червоне море.

— Японські відділи, що мають змінити відділи гарнізону в Тіен-Тсіні вже приїхали на місце. Їх число невідоме.

— З міродатних кол повідомляють, що посольство Зл. Держав перенесуть з Пекіну до Нанкіну тому, що піднесуть посольство до ранги амбасади.

— Згідно з вістками болівійський уряд прийняв умовини перемиря, предложені групою держав-посередників.

— Два головні мадярські провідники опозиції: гр. Бетлен і Тібор Екгарт по довшій ворожнечі погодилися та говорили про засадничі політичні проблеми. Мадярська преса вважає цю розмову за подію, що матиме величезне значіння для внутрішньої політики Мадярщини.

— Наслідком високої температури у півд.-східній частині Франції в деп. Савоя ненадійно почали танути сніги. Води в ріках піднеслися і побоюються повіней.

— Китайська сторона при міжнароднім мості не хотіла перепустити японського контрторпедовця „Фуджі", що плив з Танску. З того приводу між японською владою і китайською сторожою повстав конфлікт.

Німці в Чехословаччині.

Інформаційний огляд, що насуває українцям деякі анальоґії.

III.

Туга за зединенням з Німеччиною зродила у чеських німців їхню першу ясно спрецизовану політичну програму. Коли в боротьбі за франкфуртську концепцію початковий згідливий настрій обох народів у Чехах уступив перед пристрасною боротьбою за мовні і національні права, зродилася у поміркованих німців думка поділу Чехії на дві частини: чеську і німецьку. Думка ця викликала рішучий спротив у всенімецькому таборі і викликала в ньому протилежну концепцію: прилучення Чехії до Німеччини. Але вже дуже скоро показалося, що цю концепцію годі здійснити, головно коли всенімецький рух не осягнув сподіваних успіхів ані в самій Німеччині, ані в Австрії. На порядок дня виринає тепер знову думка поділу Чехії на дві національні частини. Але і на цей раз вона мусіла скоро заникнути разом з іншими домаганнями чеських німців під режімом обновленого абсолютизму після 1848—49. рр., а віджила вона знову щойно після бахівської ери та після т. зв. диплому з 1860. р. Найбільш конкретних форм набирає німецьке домагання поділу чеських земель на дві національні частини 1883. р., коли то німці втратили більшість у чеськім соймі. Від того часу це домагання стає постійною, тривкою складовою частиною політичної програми чеських німців.

Само собою розуміється, що це німецьке домагання стрінуло сильний відпір чехів, які в ньому добачали найбільшу перешкоду до майбутнього здійснення їх мрій: повного відзискання політичної волі. Між обома народами країни прийшло до завзятого національно-політичного бою. Боєві сили були менш більш рівні й тому то не могло прийти до ніякого вирішного вислідy для котроїсь з воюючих сторін: німці не могли досягти поділу, а чехи знову не тільки, що не добилися признання своїх державних аспірацій, але навіть не досягли основнішого поширення краєвої автономії.

У цій завзятій боротьбі, дуже подібній до передвоєнної національної політичної боротьби між українцями та поляками в Галичині, лише з деякою заміною роль, захопила оба народи світова війна.

Австрійські німці вже після перших воєнних успіхів центральних держав надіялися, що прийшов час, коли можна закріпити на майбутнє надвладу німців в цілій Австрії, отже й у Чехії.

Вже в липні 1915. р. вироблено нову німецьку програму. Ця програма, якої авторами були відомий історик і журналіст Фрідюнґ, пізніший президент Австрійської Республики Гайніш та професори віденського університету Филипович і Іберсберґер, жадала крім тісної господарської та політичної співпраці з Німеччиною, відділення Галичини від Передлитавії, проголошення німецької мови загальною урядовою мовою в цілій Передлитавії, а далі домагатися поділу судових і політичних повітів чеських земель за національним принципом та витворення нового краєвого устрою в усіх краях теж на принципі такого поділу.

Весною 1916. р. австрійські німці прийняли цю програму в цілости, загостривши її ще відповідним додатком і на полі культурнім, головно на полі шкільництва.

І дійсно віденський центральний уряд почав цю програму поволі переводити в життя. Вже Клям-Мартініц, призначений на президента міністрів в грудні 1916. р., задумував вирішити чесько-німецьку боротьбу переведенням поодиноких точок тієї програми шляхом октроювання (декретів), але до цього тоді не прийшло і щойно в останньому році світової війни уряд Зайдлера та головно уряд Гуссарека взялися за виконання тої програми. У травні 1918. р. видав уряд Зайдлера загальний розпорядок про заведення двох краєвих управ у Чехах, а відтак вже детальний розпорядок, що ці управи мають розпочати працю вже 1. січня 1919.

Ще навіть безпосередньо перед розвалом Австро-Угорщини віденський уряд не покидав основної лінії тієї програми, бо ще 26. жовтня 1918. р. вийшов цісарський розпорядок, який розділював краєвий виділ Чехії на два: чеський і німецький.

Але незабаром прийшов розвал Австро-Угорщини, кінець війни і зродилася нова, самостійна чехословацька держава, а це відразу змінило положення чеських німців у самих основах.

Чеські німці зараз таки ясно зрозуміли, що в новій самостійній чехословацькій державі не можуть вдержати тих позицій, які собі здобули за австрійського панування на чеських землях і що їх ролі тепер замінилися. Щоби до цього не допустити, політичні провідники німецького народу на чеських землях рішили змагати до прилучення німецьких просторів чеської землі до нової республики „Німецької Австрії". З тою метою повели навіть в німецькій частині Чехії, Морави та Шлеська німецькі краєві влади, які піддалися під зверхність центральної влади нової Австрії. Німецькі частини чеських земель мали теж дістати своє заступництво в „німецько-австрійськім парляменті". Але ці їх зусилля були даремні. В тій загальній політичній ситуації, яка тоді витворилась була вже в цілій Европі, здійснення усіх тих замислів було згори засуджене на невдачу. Чеським німцям не лишалося нічого іншого, як признати нову чехословацьку державну владу, стати громадянами Чехословацької Республики і далі співжити зі своїми чеськими земляками.

Якже уложилося це нове співжиття обох народів чехів і німців у новій державі? **М—н.**

—o—

Розвиток українського музейництва.

Зїзд представників українських музеїв у Галичині.

Зїзд представників українських музеїв відбувся дня 9. червня 1935. р. у Львові в салях Українського Національного Музею. Заступлені були зі Львова **Український Національний Музей** (д-р Іл. Свенціцький, Е. Ю. Пеленський), **Музей Наукового Т-ва ім. Шевченка** (д-р Я. Пастернак), **Богословський Музей** (д-р М. Драган), з Коломиї **Музей Народнього Дому** (радн. Кобринський і д-р Марія Кобринська), з Сянока **„Лемківщина"** (радн. Франц Коковський), з Перемишля **„Стривігор"** (проф. Б. Загайкевич), зі Стрия **„Верховина"** (дир. Волод. Котович), з Яворова **„Яворівщина"** (д-р Фільц і В. Турянська) і зі Самбора **„Бойківщина"** (д-р Волод. Кобільник, інж. Кордуба Волод., д-р Мих. Скорик). Музей з Тернополя прислав письменний звіт та оправдання своєї неприявности.

Вибраний голова зїзду **д-р Іл. Свєнціцький** отворив наради та подав до відома добру новину, що рухливий музей **„Бойківщина"** видав в останніх днях пятий том „Літопису Бойківщини", зразково зредагований. Дальше голова перейшов коротко діяльність комітету Секції Українських Музеїв, зазначуючи, що представники музею „Бойківщина" відвідали музеї в Перемишлі, Яворові та Сяноці. Сам д-р Свєнціцький виїзджає тільки на виразне запрошення поодиноких музеями.

Після зясування перспектив розвою музею в Коломиї зазначує д-р Свєнціцький, що сьогоднішні наради скликано з ініціятиви д-ра Фільца з Яворова для намічення однозгідности праці в українському музейництві.

Звіти з поодиноких музеїв виказують, що **Богословський Музей** у Львові побільшився на одну кімнату (разом три та коридорі). Музей збирає памятки до історії української церкви, має дуже цінні ікони. Досі той Музей не вступив до Союзу Музеїв у Польщі, але справа та вирішиться в найближчому часі. Д-р Свєнціцький є за вступленням Музею в члени С. М. у П. з огляду на загальне заступство.

Представник музею „Стривігор" з Перемишля, **проф. Загайкевич** виказує труднощі в справі наладнання музейної справи в Перемишлі. Музей міститься в одній кімнаті, є надія дістати більше приміщення в Народньому Домі.

Предсідник завважує, що всякі виступи в пресі про музейні справи повинні мати офіціяльний, зрівноважений характер.

Дир. Котович („Верховина") зі Стрия подає до відома ,що музей перенісся до двох кімнат, є надія дістати 4 комнати. До теперішнього приміщення перенесено всі експонати, які досі були в ріжних місцях. Особливо гарно представляється збірка вишивок. Музей старається збирати матеріяли з діяльности визначніших людей в терену. (**Д-р Скорик** звертає увагу на призабутого діяча Дубравського). Жалюгідним явищем є, що богато старовини пропадає підчас пожеж церков, або через неознайомлення поодиноких людей.

Музей „Лемківщина" в Сяноці (**радн. Коковський**) міститься в одній кімнаті. Є надія, що за три роки музей дістане приміщення в Народ. Домі. Замітна є збірка ікон. Громадянство ставиться до музею прихильно. В найближчому часі управа зверне увагу на етнографію.

Музей в Коломиї (**радн. Кобринський**) перенісся до трьох комнат в Нар. Домі, є надія, що незадовго побільшиться ще на 4 комнати. Музеєм цікавиться в першій мірі молодь і селянство. Радн. Кобринський звертає увагу на виховне значіння музею та пропаганду народньої ноші.

Музей „Яворівщина" в Яворові (**д-р Фільц**) підчеркує раціональну збірку виробів домашнього промислу своєї области та етнографічну збірку. Музей міститься в просторій кімнаті будинку „Рідної Школи". Д-р Свєнціцький з признанням висловлюється про працю „Яворівщини".

Музей в Тернополі (письменний звіт **д-ра Я. Яреми**) істнує при кружку Р. Ш., досі не дістав затвердження статутів.

Звіти Нац. Музею, Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка та „Бойківщини" в Самборі були оголошені друком.

Всі музеї інвентаризують свої збірки та ведуть відповідний реєстр експонатів.

В дискусії над звітами **д-р Кобільник** (Самбір) висказує думку, що наші обласні музеї завелику увагу звертають на ікони та церковні експонати. Треба більшу увагу звернути на етнографію; археольогічних розкопок не можна самим переводити, а радше задоволитися пон-нагідними знахідками. Треба велику увагу звернути на комплетування народньої ноші, котра на очах вигибає. Обласні музеї повинні переводити збірки тільки в своєму терені. Треба не тільки збирати експонати, треба їх також науково опрацьовувати та праці публікувати. На провінції можна також науково працювати. Треба також видавати звіти з діяльности музеїв. Між обласними музеями повинен бути тісний контакт. Тому пропонує оснувати комітет обласних українських музеїв. Комітет цей має давати напрямок для збірок і праці в терені, повинен заступати інтереси обласних музеїв, старатися за фонди, перевести орґанізовану працю обласних музеїв та бути лучбою з львівськими музеями. Завданням комітету булоб зреалізувати думку бл. п. Чачковського та подбати про заложення музею в Станиславові, де започатковане ним діло так безславно пропало.

Дальше піддає д-р Кобільник думку, щоби довести до оснування природничого музею в резерваті Ексц. Митрополита А. Шептицького в Карпатах. Накінець ставить внесок (прийнятий і зараз зреалізований), щоби зїзд вислав привіти Меценатові українського музейництва Ексц. митроп. А. Шептицькому.

Д-р Свєнціцький підтверджує думку орґанізації обласних музеїв. Однак радить не занедбувати справи комплетувань ікон, горячо підтримує справу збірок народньої ноші. Кожний обласний музей повинен мати збірку ноші своєї околиці.

Обласні музеї повинні повідомляти про свої збірки, котрі моглиб доповнити вистави загального характеру (ікони, воєнні памятки і т. д.). Звертає увагу на правильне інвентаризування збірок. Представники українських музеїв на Зїздах Союзу Музеїв у Польщі своїми річевими виступами повинні невтралізувати деякі негативні прояви супроти українських музеїв у Польщі. Для наладнання співпраці між українцями радить уладжувати частіші зїзди.

Д-р Фільц (Яворів) підтримує думку створити комітет обласних музеїв. Комітет цей повинен дати товчок до творення музеїв у тих містах, де їх дотепер ще нема. Комітет цей повинен видати летючки-пояснення, що треба збирати до музею.

Д-р Свєнціцький звертає увагу, що статутового союзу обласних музеїв не можна створити через перепони правного характеру. Думає, що осередком для обласних музеїв може стати „Бойківщина" в Самборі, котра при своїх виданних може містити і звіти обласних музеїв.

Д-р Пастернак не радить творити надто великої кількости музеїв а радше закладати експозитури істнуючих вже музеїв. Щодо збірок бл. п. Чачковського подає до відома, що вони опинилися здебільша у Гр. Кат. Єпархії, де має повстати музей. У висліді дискусії рішено: Оснувати **комітет обласних музеїв**. Комітетом на 1935/6 рік має стати Виділ Т-ва „Бойківщина" в Самборі. Комітет цей має працювати зі Секцією українських музеїв при С. М. у Польщі. Представниками Секції українських музеїв є заступники Нац. Муз., Муз. Н. Т. Ш., Богосл. Музею, Бойківщини зі Самбора та Музею з Коломиї.

Черговий зїзд українських музеольоґів рішено скликати до Сянока в травні 1936 р., на котрому має бути виголошений реферат у звязку з тереном.

Висказано дезидерат, щоби на щорічних зїздах С. М. у П. поодинокі представники українських музеїв зголошували свої реферати. Рішено признати „Літопис Бойківщини" органом обласних музеїв.

Рішено висловити подяку українській пресі за прихильне становище до українського музейництва та безкорисне поміщування справ, звязаних з нашим музейництвом.

На закінчення **д-р І. Свєнціцький** звертає увагу на значіння мистецької фотографії як матеріялу для етнографа, а також просить звертати увагу наших мистців-малярів на епізоди побуту, схоплені в мистецькому малюнку.

Цілий Зїзд залишив по собі додатнє враження. Розбудова Нац Музею, поширення домівок обласних музеїв, наукова праця у Львові та провінції вказує, що українське музейництво є на добрій дорозі. Без фондів, без субвенцій росте, бо має фанатиків музейництва. **Д-р М. Скорик.**

З українського життя в Чехословаччині.

Загальні Збори Пласт-приятy.

У Празі відбулися 31. V. загальні збори Пласт-приятy при СУПЕ. Після більше ніж дворічної перерви відновив Пласт-прият при СУПЕ свою діяльність у травні минулого року. Зі звіту поодиноких функціонарів видно, що плянова праця Пласт-приятy принесла крім моральної і досить значну, як на теперішні часи, поміч матеріяльну. Управа Пласт-приятy асиґнувала на цілі СУПЕ суми: 1) на мандрівний табор і таборову оплату для двох пластунок у 1934 р. кч. 651.60; 2) на „Пластові Вісти" кч. 450; 3) на орґанізаційні цілі кч. 126.40; 4) ржевницьким частинам дар на Миколаївське свято кч. 400; 5) СУПЕ на закупно одностроїв кч. 1005. Крім того управі народньої школи в Синевірі на Закарпатті післано чистий прибуток з „дитячого равту" у Празі кч. 265.30 на закупно одягів для найбіднійших верховинських дітей.

Членів Пласт-приятy є 114 осіб. Збори відмітили заслуги голови Пласт-приятy д-ра Нестора Білика, який не щадив ні коштів ні праці, щоб полекшити Команді СУПЕ виконання її завдань. Загальні збори висловили теж сестрі Тирсі (д-р Леонтович-Пачесовій) щиру подяку та признання за її невтомну й тяжку працю та поміч у всіх підприємствах Пласт-приятy. Головою на цей рік вибрано акламацією д-ра Н. Білика, а до нової Управи ввійшли: д-р М. Гончаренко — заст. голови, інж. Р. Каратницький — секретар, п-і М. Захарченкова — скарбник та д-р Леонтович-Пачесова — член Управи.

З Української Драматичної Студії.

Вечерниці Української Драматичної Студії, що відбулися 4. VI., привабили до „Міщанської Беседи" чимало публики. В програмовій частині, яку почав п. Цегельський (сольо на скрипку) в супроводі п. Приходька (форт.) (Самуель де Фалля — Еспанський танець), звернули на себе увагу: гуртова деклямація „Шумки" — М. Вороного, дуже гарний комічний дует (М. Манжула, Лисенко), деклямація М. Антонович (Л. Українки — „Перемога"). Програму закінчили веселими хоровими співами хору Студії під диригуванням П. Лисенка („Ой, гиля, гиля", „Чепчик"). Щира, дружня забава тревала до пізної ночі.

Збори Історично-Фільольоґічного Т-ва.

В Історично-Фільольоґічному Т-ві відбулися 4. VI. річні збори, якими Т-во розпочало XIII. рік своєї діяльности. В Істор.-Філ. Т-ві тепер 54 членів (45 дійсних і 9 чл. співробітників). З них у Празі й околицях постійно перебуває 28 чл., в інших місцях — 3; решта за кордоном ЧСР, а саме: у Львові 7, Варшаві 6, Берліні 2, Галле н. З., на Волині, в Америці, Фінляндії і СССР 1. Наукових засідань у минулому році Т-во мало 27, на яких обговорено 41 праць. Всього за 12 років істнування Т-во відбуло 327 наук. засідань із 508 рефератами. Управа Т-ва на новий рік ви-

ґрана в такому складі: проф. Д. Антонович — голова, проф. Д. Дорошенко — заст. голови, доц. С. Наріжний — секретар, проф. Ф. Слюсаренко — скарбник; до Ревізійної Комісії увійшли: проф. С. Сірополко і проф. А. Яковлів. На річних зборах, крім звітів вислухано ще спогадів проф. Д. Дорошенка про життя і громадську діяльність В. О. Біднова. Цей спогад має увійти в публікацію памяти проф. В. Біднова, що її Т-во ухвалило видати друком.

З українського життя в Літомержицях.

Наші земляки в Літомержицях гостро відчувають недостачу рідної школи. Діти, що походять переважно з мішаних родин (батько — українець, мати — чешка або німкиня), часто-густо зовсім не говорять по українськи. Щоби запобігти лиху, вирішено заклясти „Курс української грамоти" для дітей, а також для неписьменних дорослих. З огляду на конечну потребу ознайомлення з німецькою мовою, закладають ще й курс німецької мови. Українці в Літомержицях — це бувші вояки Української Галицької Армії тепер робітники, що не мають ані постійної праці, ані заробленого гроша. Кличемо всіх, у кого знайдеться зайвий підручник початкової української граматики та німецької мови, — пожертвувати їх для літомержицьких українців. Книжки надсилати до адміністрації „Українського Тижня", Прага XII., Шумавска 16.

За 500 цегол власна хата!

Під увагу Українському Громадянству.

Думаємо, що сам наголовок повинен би вас електризувати і то всіх без винятку всіх: почавши тими, що зачинають читати ґазету від анонсів і кінчають новинками, через тих, що вибирають з неї самі тільки „грозинки", аж до тих, що читають „від дошки до дошки". Думаємо, що справою зацікавляться не тільки ті, що не мають хати, а вже прямують до здобуття її, але й ті, що не можуть мати навіть надії на її здобуття, а навіть ті, що вже мають власну хату, котру здобули таким тяжким нераз зусиллям. Нам дуже залежить на тому, щоб ви всі зацікавилися справою, одначе просимо дуже — не переривайте читання до самого кінця. Саме на тому кінці ціла суть справи.

Отже — вже в людській психіці вироблене віками дрімає таке нестерпне бажання „приватної власности", а перш усього власного даху над головою: особливож у людей, що вже створили собі рідню, те бажання сильно зростає. Кожний мабуть бажав би стати власником відповідного дому, в якому мав би запевнений захист для себе і рідні на ціле життя. Оскільки сильніше проявляється це змагання до здобуття власного кутика у одиниць збірних!

Комітет будови власного дому при кружку Рідної Школи ім. кн. Льва на Личакові вже другий рік придумує всіляких способів, щоби здобути на ту ціль відповідну готівку. Праця, формована досить інтенсивно ідейними одиницями нашого громадянства, дала досі всетаки не дуже великі наслідки. Щоб не натягати занадто людей у часах такої великої кризи, Комітет рішив „збудувати школу зі сміття", себто звернувся до всього громадянства з проханням складати до Комітету (Львів, Крупярська ч. 15) непотрібні пляшки, коробки, папір, і т. п. Врешті збирали ми теж помаранчеву скірку та продаємо солодощі шкільній дітворі. Крім цього підготовляються теж інші імпрези, про котрі ще не час говорити, та все те ніяк не вистачає на те, щоб взятися до будови.

Правда — площу маємо тай зі „сміття" назбирали вже понад тисяч золотих, а далі... далі сходимось, радимо, придумуємо всякі способи, щоб якось цей наш капіталик помножити. Все йде якось надто повільно. Аж врешті... на останньому засіданні Комітету попросив слова безробітний масар п. Черник і заявив, що він, хоча безробітний і власної хати не має, а так працею власних рук пробивається через життя, — всетаки деклярує від себе **одну тисячку цегол на будову домівки „Рідної Школи"**, під тою умовиною, що власники домів на личаківському передмісті жертвують принайменше по пів тисячки цегол. Зваживши, що на Личакові є понад двіста українських громадян, які мають у цілості або частинно власні доми, виглядало би, що цей проєкт приблизить надзвичайно здійснення нашого пляну будови домівки.

І от, уявім собі день, великий для нас довго жданий день посвячування будинку цієї школи. Скількиж нас там буде на тому святі? А кожний з нас матиме право сказати: Отсе моя школа, отсе я відмовив собі неодної приємности, а на будову школи дав свою лепту. Отже не оглядайтесь на інших! Не кажіть, що ви вже тоді поможете, як побачите, чи інші це зроблять. **Два рази дає, хто скоро дає!**

Тому до діла, дорогі Громадяни! Деклярації просимо пересилати на руки голови нашого Комітету. Вп. п. професора Панчишина Марії, Львів, вул. Клушинська ч. 12. Вимази декляруючих поміщуватимемо у щоденній пресі. Час звоження цегол подамо до відома кожному зокрема. Якщо кому тяжко приходиться жертвувати цеглу, то приймаємо теж еквівалент у грошах.

Комітет будови дому Р. Ш. на Личакові.

З орґанізаційного руху.

Сесія війтів борщівського повіту.

Дня 20. травня ц. р. відбулася в Борщеві сесія нововибраних війтів. Між постановами тої сесії були деякі рішення, а саме, щоби зорґанізувати по волостях (збірних громадах) молочарні, каси Стефчика і „кулка рольніче". Очевидно, що кожда з тих орґанізацій повинна мати свою централю в Борщеві. На орґанізатора, згідно з тими постановами, вибрано одного з війтів, а саме війта зі села Глубічок Громніцького. Такі постанови сесії війтів повинні зацікавити не лиш наших вибраних людей в органах самоуправи, але й усе наше громадянство.

——0——

ВАСИЛЬ С. ЛЕВИЦЬКИЙ. 3)

Кілька вражінь із Данії.

У народнім університеті. — На сімгектаровім господарстві. — Приватне життя хлібороба.

Нас привитав у народньому університеті у Лінґбі, його директор, худощавий, нестарий ще чоловік, який впровадив нас до ґімнастичної салі університету і в коротких словах описав нам історію і суть данських народніх університетів, а також подав нам деякі дані про свою школу. 25 народніх університетів є власністю інституцій, 35 власністю приватною. Усі вони дістають державні субвенції. Народній університет у Лінґбі, який є власністю інституції, дістає 6.000 кор. річно. Учні платять за науку і утримання 65 кор. місячно (1 кор. = 1.15 зол.). Це дуже дешево. При тім майже половина на ріжних стипендіях. В народнім університеті у Лінґбі застали ми саме дівочий курс. Було в нім покищо тільки 20 учениць, бо курс щойно почався. Незабаром ми познайомилися з тими милими, русявими дівчатами, серед яких звертала особливу увагу ескімоска з Ґренляндії у своїй мальовничій народній одежі зі шкіри й прикрашеній широким взористим коміром з пацьорків. Дівчата заспівали нам кілька своїх пісень. Слухаючи їх, ми, українці, з гордістю могли думати про нашу народню пісню, якій нема рівні.

Потім оглянули ми сам інтернат, себто кімнатки, де по дві або три мешкають учениці. Тут перший раз звернула нашу увагу одна цікава річ. Це пошана для індивідуальности кожного учня, кожної людини. В помешканнях учнів кидається в очі брак усякого шабльону і педантерії, які прироюювали би душу і уподоблювали людей до якогось згори накиненого зразка. Кожна кімнатка і кутик кожної окремої учениці в кімнаті уладжений і удекорований оригінально і індивідуально по вподобі даної дівчини. Повна свобода і навіть плекання індивідуальних добрих нахилів. Ніякого касарняного, стандаризованого порядку, якому так покланяються німці. Ця пошана індивідуальности, особистого смаку і волі одиниці замітна в Данії на кожнім кроці і вона виховує саме те, у чім лежить сила Данії: високу вартість кожної окремої людини.

Рільничі школи це наче фахове доповнення народніх університетів. Є їх в Данії 22. Це здебільша власність приватних осіб, але всі вони дістають державну субвенцію і є під контролею держави.

Рільнича школа у Лінґбі, яку ми відвідали, це власність приватної людини, яка віднаймає її теперішньому директорові школи. Це найстарша рільнича школа в Данії. При школі є 15 га поля, одначе учні на тім полі зовсім не працюють. У школі побирають учні тільки теоретичну науку, яку пізніше доповнюють собі практикою у зразкових господарствах. Школа у Лінґбі дістає 6.000 корон річно субвенції від держави. Учнів має 50—80. Вони платять місячно за науку і утримання в інтернаті 80 корон. Половина з них має стипендії. Учителів має школа 4 постійних і 6 позашкільних. Наука поділена на два курси: 1-ий курс триває 9 місяців, II-ий 5—6 місяців. У школі нема ніяких іспитів і ніяких свідоцтв. Учні розуміють, що вчаться для своєї користи.

Так у загальних нарисах виглядає організація тих двох найважніших осередків масового виховання і фахової освіти данського селянина, якими є поза всеслюдною школою народній університет і рільнича школа. Досить сказати, що в Данії кожний другий селянин був колись учнем народнього університету або рільничої школи. Цю обставину треба нам уяти під увагу, коли хочемо зрозуміти, звідки береться у данського навіть малоземельного рільника та висока культура і те фахове знання, які дозволяють йому удержати своє господарство і особисте життя своєї родини на такім високім рівні.

Ми відвідали одно сімгектарове господарство з державної парцеляції, якого власник 30-кількалітній господар давав нам вияснення щодо своєї господарки. За свої 7 га сплачує він державі 120 корон річно (1 кор. — 1.15 зол.) як рату. Ці рати має він сплачувати сто літ. Зате він звільнений від державних податків, платить тільки самоуправний податок 240 корон річно. Він є власником господарства і може його кожної хвилини продати. Скінчив окрім звичайної семиклясової школи народній університет і рільничу школу, а його жінка народній університет. Є членом кооперативної молочарні і різні. Передплачує два часописи, один професійний орган союзу хліборобів, другий фаховий годівельний. Має малу бібліотеку, але звичайно користає з бібліотеки громадської. Його господарство складається з 6 корів, пари коней, 25 свиней і 100 курей. Тримає служницю. Має троє малих дітей. Корови дають пересічно по 4.000 літрів молока річно при 4.2 проц. товщу. При теперішніх дуже низьких цінах на хліборобські продукти замкнув свій господарський буджет на 0.

Ціни на господарські продукти в Данії справді тепер дуже низькі, в дечім навіть нижчі як наші. Тільки доброму загосподарюванню з давніших часів і дуже раціональній господарці завдячують данські хлібороби те, що покищо не доплачують до своїх господарств. Притім за наймлену працю платять досить високо. Нпр. наймит бере місячно 70-100 корон і харч.

Про вибори до сойму і сенату.

Перше засідання конституційної комісії сойму в справі нової виборчої ординації.

ПРОЄКТ ББ (УРЯДУ).

Вчора у вівторок, соймова конституційна комісія приступила до розгляду зголошених проєктів виборчої ординації, яких є три: ББ, ППС і людовців. Засіданню проводив посол ББ **проф. Маковський.** Реферував один з головних співавторів виборчої ординації **пос. ББ Подоський.**

ВИБОРИ ДО СОЙМУ.

Проєкт нової виборчої ординації, зголошений ББ (урядом) має 22 частини. Він устійнює число послів 208; право вибирати має кожний громадянин без ріжниці полу, який перед кінцем виборів скінчив 24 роки, пасивне виборче право мають громадяни (-нки), що скінчили 30 літ. На один мандат припадає ок. 315.000 голосів.

Більшу скількість мандатів мають міста: Варшава, Лодзь, Краків, Познань, **Львів** і Вильно. З загального числа 104 округи — 22 округи будуть чисто міськими і промисловими, 8 з переважною скількістю міського населення, решта — округи сільські. Зпосеред сільських округ 19 мають домішку міського населення, 55 чисто сільських. Референт твердить, що це створює рівновагу заступництва в соймі сільського і міського населення.

Вибори мають відбутися в коротшому, ніж досі, терміні, бо не скорше, як в 54 та не пізніше, як в 60 днів після оголошення розпорядку про вибори. На чолі окружних виборчих комісій має стояти, як досі, суддя. Списки виборців будуть вивішені прилюдно для ев. реклямацій лише 7 днів.

Лісти виборців у кожній окрузі устійнюють окружні виборчі збори. Приписи про ті збори мають (впевняє референт)" на увазі, щоби в окружних зборах найшлись люди, які мають довіря загалу громадян, так, щоб могли їх заступити при устійнюванні кандидатів. Дві третини будуть покликані територіяльною самоуправою, одна третина іншими організаціями. У більших містах у комісіях буде ок. 40 проц. представників територіяльної самоуправи на 60 прц. інших організацій. В округах сільських навіть до 80 прц. представників територ. самоуправи. Крім того кожних 500 виборців має право делеґувати свого представника до окружних зборів. Окружні збори зберуться в 30 днів після оголошення виборів для устійнення кандидатур, в одному дні в цілій державі. Ліста кандидатів має мати щонайменше 4 прізвища. На лісту входить кандидат, який має за собою 1/4 голосів виборчих зборів. Кандидувати можна тільки в одній окрузі.

Комісія признає мандат тим, які дістали найбільше голосів, згідно з системою, практикованою в Англії. Однак скількість голосів є обмежена до мінімум 10.000. Якщо вона є менша, комісія мандату не признає, а міністер внутрішніх справ оголосить нові вибори.

Дальші виводи референта торкалися прав державних функціонарів щодо пасивного виборчого права, щодо виборів на Шлеську і т. д.

ВИБОРИ ДО СЕНАТУ.

Сенат буде складатися з 96 сенаторів, з яких 1/3, себто 32 покликує президент. Решту 64 покликують з вибору громадяни, але не безпосередньо, лише через своїх делеґатів у воєвідських виборчих колегіях. Право вибирання і бути вибраним належить до окремого закону, який щойно треба скласти.

Інтенція внескодавців така, що на першому місці право вибору повинні мати громадяни відзначені за особисті заслуги, на другому місці стоїть титул освіти, на третьому довіря громадян. Право вибирати належить до тих, які покінчили високу школу, фахову ліцейного типу, старшинську школу, або школу підхорунжих.

ПРОЄКТ ППС.

Референт внеску ППС **пос. Недзялковський** виступив проти засади протиставляти собі засаду представництва села і міста. Звертає увагу, що при відповідній поведінці адмінстраційної влади, пропонована ординація ББ, національні меншини, які мають у державі понад одну третину населення, можуть опинитися зовсім без представництва. Пропонує не устійнювати твердого числа послів, лише узалежнити його від волі виборців, конкретно — на кожних 25.000 голосуючих — 1 мандат. Протестує проти монополізації народнього представництва одною ґрупою ББ.

ПРОЄКТ ЛЮДОВЦІВ.

Проєкт людовців обмежується до кількох поправок, з яких найважніша та, що означує скількість мандатів будучого сойму не на 208, а на 306 мандатів. Далі облекшує делеґування представників від неорганізованих виборців та облекшує леґалізацію підписів.

Над двома зголошеними проєктами. ББ і ППС, відбудеться спершу ґенеральна дискусія, потім детальна.

—o—

Господар водив нас по своїм господарстві, уладженім дуже доцільно і взірцево. Агрономи цікавилися ще плодозмінами його господарки та погноями, яких уживає, а інші пішли оглянути помешкання. Сама хата велика, мурована під дахівкою, складається з трьох кімнат, кухні і малої кімнатки для служниці. Перед домом сад і старанно плеканий город з квітами Уладження в кімнатах таке як у нас в міщанських домах. Притім незвичайна чистота, телефон, підлоги лякеровані, багато вазонових квітів.

Побіч цього господарства бачимо друге таке саме, навіть для перевірки оглядаємо його, а далі раз-у-раз переїздимо мимо сотень таких чистих, багатих, веселих домів, де у такім самім добробуті живуть данські хлібороби, що зовсім не мають багато більше поля як наші пересічні подільські господарі.

Ще кілька слів про поділ дня данського господаря. Праця в данськім господарстві зачинається точно в 6. год. ранку, а по 6 год. ввечір ви вже нікого не побачите на полі, чи в господарстві дома. Так само крамниці по містах відчинені тільки до 6 год. ввечір. Всі роботи в господарстві мають бути до 6 год. веч. чи зимою чи літом покінчені, решта дня призначена на відпочинок. На снідання пе хліборобська родина звичайно каву з хлібом і якимсь товщем, звичайно з марґарином і в 6 год. йде до роботи. Коло 10 год. півгодинна перерва на друге снідання, на яке пють відтовщене молоко, або безалькогольне пиво і їдять хліб з зимним вудженим мясом. Між год. 12—2 перерва на обід, звичайно з 3 страв, в год. 4 підвечірок: кава з хлібом. Після праці обовязково всі перебираються у святочні одяги і засідають до вечері.

Господиня ніколи не займається пільними роботами. Вона варить і має під своєю опікою городець перед хатою. Хліб беруть з кооперативних пекарень, також білля майже ніколи не перуть дома, а дають прати до пралень. Часом належить до господині також куряче господарство, але лиш тоді, коли його не ведуть на більшу скалю. Корови доять мужчини і то на два полої: в год. 6. рано і 5 ввечір. Обіди цілий рік мясні. Служба їсть завжди разом з господарями. Коли треба, працюють усі також у неділю. Молоко до молочарні виставляють у баньках при дорозі, а вантажне авто збирає їх, залишаючи пусті баньки на зміну. Так само для почти кожний господар має скриночку при дорозі, в якій почтар двічі денно залишає листи і часописи, причім забирає ті листи, які лишив там господар для висилки. Вільний по праці час данці зуживають для себе на спорт, відвідини, купіль у морі, часто роверами їздять на проходи, до міста і т. п.

Господарство у більших розмірах побачили ми у власника 25-гектарового господарства. Це господарство складається з 22 коров, 150 курей і 4 коней. У власника 200-гектарового господарства оглянули ми прегарну, на велику скалю заролову обору свиней данської раси.

(Докінчення буде.)

•

ПОХИБКИ ДРУКУ.

У попередньому числі поза іншими коректорськими недоглядами, пропущено в четвертій шпальті цього фейлетону у двох місцях половину речення. Це місце має звучати: „В першій половині 19. століття, коли данський селянин **був темний, а загальна нужда придавила край**, великий данський народній діяч, педаґоґ, поет, історик і епископ Ґрундвік кидає гасло народньої освіти **і сам закладає перші народні університети для ширення** освіти серед селянства.

З відчитової салі.

В. Дяднюк: „СУЧАСНЕ МИСТЕЦЬКЕ ЖИТТЯ У ПАРИЖІ Й УКРАЇНСЬКІ МИСТЦІ". (Заходом Українського Т-ва Прихильників Мистецтва, 11. VI., саля „Бесіди".)

Прелеґент, що двома наворотами перебував у Парижі, ділився своїми враженнями та інформаціями про працю мистців у тому великому кітлі, де переварюються таланти, мистецькі цінноші та біржеві ціни, великі карієри, модні, популярні, вуличні та справді високі гасла.

Були це здебільша враження маляра, що зустрічається постійно із товаришами у каварні, оглядає вистави, знає ринок збуту й умовини праці. Широко оповідав прелеґент про ту своєрідну професію мистецького париського ринку, якою є „маршан" — торговець талантами й образами. Такий посередник між мистцем, публикою і пресою утримує мистця, старіючись за збут всіх його образів, уміє штучно роздути його імя, підкупити пресу, влаштувати штучні прилюдні ліцитації, підшукати модний „ізм" і зробити з нього „останній крик" мистецької моди. Відоме в Парижі явище, як зміняється мода на якийсь напрямок, ціни на деякі твори або імена, як ті, що заробляли великі гроші, попадають у нужду й забуття, інші перелетні таланти — добиваються несподіваних успіхів. Ясно, що вся ця закулісова гра малярської біржі інтриґ, підкупств і вуличної реклями не має нічого спільного із справжнім мистецьким рухом та поважною мистецькою критикою.

Становище чужих мистців у Парижі тепер винятково важке. Франція за прикладом інших держав обмежує права заробітку для чужинців; багаті американці, що були найкращими покупцями на мистецькі твори, приїжджають не так масово і не розкидають уже так грошей. Навіть франц. мистці бідують. Найкращим джерелом заробітку стало для них тепер декоративне мистецтво ,на послугах промислу й торговлі. Мистецька реклямa (афіші великих фірм) сильно обмежена і виключно в руках французів, що здобувають замовлення завдяки своїм професійним союзам і партійним організаціям. Більшість мистців заробляє ужитковим мистецтвом і ті з наших, що ледве пробиваються крізь життя, мусять спеціялізуватись у дуже обмежених ділянках. Загал малярів сподівається, що виставa декоративного мистетва у 1937. р. дасть їм працю і заробітки.

Кріза сильно відбилась на праці наших мистців у Парижі, яких є кільканацять. Часто сам той факт, що мистець признає себе за українця, вистачає, щоб він утратив замовлення. Наші мистці не мають своєї організації на площині мистецькій або товариській. Розбіжні інтереси й темпераменти стоять на перепоні такого порозуміння, а нема одної людини поза ними впливової, авторитетної, з орґанізаційним хистом, що моглаб їх згуртувати. Прелеґент давав ближчі інформації про рід праці та заробітки більшости наших мистців, підкреслюючи їх важке матеріяльне становище. У деяких своїх ревеляціях пішов він таки може трохи за далеко, торкаючись занадто особистої справи прожитку людини. Можна це хіба пояснити занадто великим темпераментом прелеґента і тим, що занадто часто основував свої загальні відомості на чисто приватних інформаціях.

м. р.

—o—

НОВИНКИ

— **Заг. Збори Т-ва Охорони Воєнних Могил.** Пригадуємо, що Заг. Збори Т-ва Охорони Воєнних Могил у Львові відбудуться в четвер 13. ц. м. в домівці „Молодої Громади". Початок: год. 5.30 попол.

— **Українська співачка в львівському радіо.** В четвер 13. ц. м., в год. 6.45 (18.45) попол. виступить вперше в львівському радіо мецосопраністка п-і **Ольга Лепкова,** яка саме кінчає свої студії в Муз. Інституті ім. Лисенка. В програмі авдиції: Римський-Корсаков: Арія Любави з оп. „Садко", Чайковський: Арія Поліни з оп. „Пікова дама". Рахманінов: Полюбилася. Степовий:

розвійтеся з вітром“, Січинський: „Не співайте мені цеї пісні“, Монюшко: Арія з оп. „Гальки“.

— **Порада для Вашого здоровля.** Дієтичне ділання квасного молока відоме від давна. Головна його вартість лежить у тому, що крім своєї поживної вартости — спиняє воно, завдяки молочному квасові, розвиток бактерій, які спричиняють гниття в наших органах травлення. Особливо мешканці міст, через недостачу руху терплять на хронічні недомагання травлення. Внаслідок того багато шкідливих субстанций дістається до кровообігу й спричинюють загальне ослаблення, виснаження, болі голови, нервовість і вкінці у своїм висліді **передчасне старіння.** Тому головно мешканцям міст **треба споживати** якнайбільше квасного молока!

— **Посвячення костела.** Архиєпископ Твардовський посвятив костел у Питликівцях Старих біля Бучача. Опісля архиєпископ Твардовський відвідав Питликівці Нові, де — як повідомляє Вхуд — 25 „народовців“ вернулося до католицької церкви.

— **Велика крадіж.** До контори виміни Ґріса при вул. Леґіонів у Львові зайшов Мих. Гайнберг з Дрогобича і в часі, коли стояв перед віконцем, маючи перед собою гроші, накриті капелюхом, якийсь злодій витягнув йому ті гроші, саме 90 фунтів штерлінґів вартости 2.300 зол. Коли Гайнберг зміркував недостачу грошей, за злодієм слід застиг.

— **Львівська хроніка.** Перед судом станули за жиди й одна жидівка під замітом комуністичної діяльности. Одного з них, Юну Шенфельда засудили на 3 роки вязниці, інших увільнили. — У львівському шпиталі померли: Анна Мальчикова й Анна Цепелівна, що напилися перед кількома днями карболевого квасу. — Минулої ночі були чотири випадки намаганого самогубства. З життям хотіли покінчити 22-літня Анна Пристайко, 22-літня Катерина Дзямак, Марія Халабут і Карло Кармюк. Всі напилися денатурату, йодини або інших отруй.

— **Подвійне душогубство в лісі.** З містечка Березова вибралася до Динова 50-літня вдова Катерина Хухрова, щоби продати на ярмарку корову. З нею пішов 15-літній син Казимир. Коли продали корову, обоє пропали без сліду. Аж після кількох тижнів побачили в лісі під Дубрівкою людські ноги, що виставали зпід землі. Ствердили, що в землі була закопана Хухрова, і біля неї син. Доходження викрили, що їх убив якийсь Андрій Баран із Гути Порубної, зрабувавши Хухровій 95 зол., які вона дістала за корову. Арештований, припертий доказами, спрямованими проти нього, признався до вини.

— **Окрадають церкви.** До церкви в Раківці пов. Городенка вломилися злодії і вкрали зі скарбонок кількадесять зол. Спосіб вломову такий самий, як підчас двох останніх вломів на Покутті, що свідчить, що в тих сторонах бушує по церквах та сама шайка.

— **Бурі на Волині.** Над повітами луцьким і рівенським перейшла сильна градова буря зі зливою і громами. З причини хмаролому злива прийняла незвичайні розміри. В кількох місцях запалились від громів сільські хати. Біля Олики грім спалив ціле господарство, вбив власника дому і його дитину.

— **Краєва хроніка.** В Коломиї в ставі на Рамлеві 21-літній Демянчук учив пливати свого товариша Вишиванюка, але так нещасливо, що оба втопилися. — В Мальчицях пов. Городок Яг. побилися на весіллі парубки, при чому згинув 21-літній Іван Воробій, що прийшов на забаву з Повітна. — На стації в Борщовичах занявся від іскри паровозу дах стаційного будинку, в якому була стайня. — До львівського шпиталю привезли Карла Климчака з Оброшина повіт Львів, якого хтось постріляв у ногу. — У Журавні (Станиславівщина) найшли людський кістяк над берегом Дністра. — На дорозі з Нараєва до Подусільної біля ліску Дзвиняч поцілив бандит із револьвера 59-літнього Ст. Галя та забрав йому 598 долярів і дрібні річи, куплені в Нараєві. Галя перевезли до шпиталю в Бережанах, де він помер.

— **Залізнича катастрофа через спеку.** Особовий поїзд, що їхав з Познаня до Львова, вискочив зі шин біля Староленки, і вдарив на міст. На щастя обійшлося без поважнішого ушкодження, бо тільки кілька вагонів счіпилося зі собою. Показалось, що причинилася до цього велика спека, від якої повикручувалися шини.

— **Сумний спомин з Польщі** винесе французький різьбар Аронзон, що вибрався з Франції до Варшави. На лінії Познань—Лодзь на стації Острів увійшов до його переділу якийсь бандит і стероризувавши його, зрабував йому портфель, в якому находилося 100 дол., 1300 франків і 60 фунтів. Пошкодований заалярмував залізничу обслугу, але бандита вже не вспіли зловити.

— **Град на Буковині.** В громадах Веренчанка, Заставна, Шишківці, Борівці та сумежних галицьких градова буря наробила великої шкоди. Град перебив усі засіви

—o—

З дороги життя.

Ґеній ініціятиви.

Нехай собі доморослі песимісти торочать невеселі й докірливі думи, я стверджую з глибоким переконанням, що ми нарід обдарований щедро буйною фантазією, всебічною вигадливістю, вічно живим джерелом ініціятиви. У нас виступити з якимсь великим пляном, кинути гасло голосне як барабан наполеонських ґренадирів, дати ініціятиву, все те приходить лекше, як закатареному пчихнути на сонці.

А все це діється по випробованій рецепті: Стаття з покликом до громадянства, де доказується історично, психольоґічно, математично, політично і економічно, що наша національна честь вимагає безумовно, невідклично, безапеляційно й негайно заснувати нпр. „Асоціяцію українських аматорів халви“. Стаття захоплює. Завязується ініціятивний комітет: роблять одні сходини, скликують загальні збори, вибирають управу конче з „президентом“ замість голови. Є в цьому форма, жест, барва, клянґшніт і швунґ, як говорять деякі настроєві люди ріжними термінами.

Пригадую одну таку подію з часу моєї театральної карієри. Театр давав вистави в ратушевій салі невеликого східногалицького містечка.

Після вистави зайшов я у ресторан, що теж містився в маґістратському будинку. Сидимо при вечері я і два товариші: залізничний інжинір Цимбаленко і місцевий землемір Антін Калька. Присідається до нас учитель. На мою увагу, що таке містечко не має відповідно бодай „можливої“ салі для театру, став мене переконувати шановний професор, що цей ратуш неоцінена памятка для українців і є просто точкою національної чести, щоби ми цей ратуш викупили, бо ця будівля, то був замок, побудований колись нашим старим княжівським родом...

— Зробім з місця початок — закінчив свій виклад шановний професор.

— Ніби як? — питає педантичний землемір.

— Складімся на початок по пять корон і пустимо діло в рух. Якби кожен українець дав лише по 10—20 сотиків, то до місяця ратуш буде наш і вмістимо тут всі наші тутешні установи, що вже є і що в найближчому майбутньому повстануть.

Ми солідарно вийняли по пять корон і склали в руки ґеніяльного ініціятора.

Памятаю теж час, коли інші організатори задумали поставити нагробник Денисови Січинському і закликали все громадянство до жертв; пізніше стали викуповувати „Підлисецьку гору білу“, тричі збирались будувати театр у Львові.

На могилі Січинського нема покищо памятника, Підлисецької гори ми ще не викупили, театру у Львові як не було, так і нема. Але найбільше болить мене справа з тим ратушевим будинком, що був памяткою по нашому старому княжівському родові і на який я склав 5 корон готівкою. Готівка нині дуже потрібна, бо йдуть нові поклики і треба складати нові жертви.

Тиберій Горобець.

Дописи.

КАЛУЩИНА.

Просвітянська анкета. В днях 27. і 28. травня ц. р. філія „Просвіти“ в Калуші скликала анкету для відпоручників читалень та мужів довіря філіяльної округи. У анкеті взяло участь 72 відпоручників та 26 мужів довіря 42 читалень. Перед анкетою відпоручник Гол. Т-ва п. Волосянський провірював читальняне діловодство та працю мужів довіря у приєднюванні членів для Гол. Т-ва. Показалося, що за півтора місяця приєднано для Гол. Т-ва понад 350 нових членів. Є надія, що в осінньому сезоні число це подвоїться. Анкетою проводив від філії м-р Ничай В. Організаційно-просвітянський реферат з пляном праці на найближчий час виголосив інсп. п. Волосянський, після чого зібрані рішили продовжувати започатковану акцію приєднювання масового членства Голови. Т-ву та вирівняти свої залеглости в централі. У звязку з Окружним Святом Молоді, що має відбутися в Станиславові 29. і 30. червня ц. р., зібрані відпоручники читалень рішили взяти активну участь в організуванні молоді читалень та післати її на свято.

Свято „Сільського Господаря“ в Калуші. Дня 2. 6. ц. р. відбулося в Калуші свято „Сільського Господаря“ в Нар. Домі. На програму зложилися: коротке і ядерне вступне слово дир. М. Дозорського про значіння свят „С. Г.“ та про вагу рільництва, промова інж. О. Мельниковича, директора Районової Молочарні в Калуші на тему „Рільництво як ремесло“. Промова ця, виголошена у формі приступного, для всіх зрозумілого викладу, вияснила численно зібраній публиці, головнож калуському міщанству, тяжкі проблеми з нашої національної економії, зокрема актуальний у Калуші й повіті щораз то більший голод землі і зарадчі засоби проти цього лиха. В дальшій частині програми почули ми ще продукції мішаного хору з Підгорок (відзначеного в повітових змаганнях хорів на 1935 р.), що дійсно по мистецьки відспівав дві пісні: „Ой не гаразд“ та „Ой вербо, вербо“, дальше продукції міш. хору й дутої орхестри з Хотіня і вкінці декламації п. М. Петика „Великдень“ і Н. Сербина „Із золотих слів“ Франка. Закінчив свято заклик дир. Дозорського громадно вступати в члени „Сільського Господаря“. Дбайливо виведена й опрацьована програма була гармонійною сполукою корисного із приємним, даючи повне вдоволення і гостям і організаторам.

—o—

СПОРТ.

СПОРТОВЕ ЖИТТЯ В СТАНИСЛАВОВІ.

Пролом — Адміра 3:6 (0:4). Змагання прият. Ворота стрілили: Керинкевич, Якібчук I і Андрийшин II (з карного). Пролом грав без Андрийшина I і Ліськевича. Спеціяльно брак „Зайка“ на воротах дався дуже відчути, бо резер. Батранівський його заступити не міг, пропускаючи 3 ворота дуже погано. Ці змагання грав Пролом дуже слабо, без амбіції, трактуючи змагання виключно як тренінґ. Лише 15 мін. на початку другої частини заграв Пролом знаменито, не допускаючи Адміри до голосу та здобуваючи тоді з надзвичайною легкістю 3 ворота. Виграну завдячує Адміра лиш дуже слабій грі Батранівського на воротах і використаним 3 карним. У Проломі дуже добре грав Андрийшин II на обороні, добре Бриндзей і Керинкевич. Судіював поправно п. Блер.

Бельведер — У. С. К. 2:0 (0:0). (Мист.) Несподівана програна У. С. К-у; програну завинив Гаврилів I, який пропустив оба голі безнадійно. В У. С. К. добре грав Попель, який ратував дружину в грізних моментах. З Бельведеру слід виріжнити Мандрика та Строцика. Судіював слабо п. Світний.

Ямниця — Богородчани 2:2 (Мист.).

Отиня — Прут (Делятин) 7:0 (Мист.).

*

З нагоди 30-ліття станисл. „Гакоагу“ відбувся в мин. неділю й понеділок турнір коп. мяча з участю: Макабі (Чернівці), Ревери, Гірки й ювилята за чашу, уфундовану д-ром Рубіном. Чашу добула заслужено Ревера. Висліди: Гірка — Гакоаг 1:0; Ревера — Макабі 4:2; Макабі — Гакоаг 8:0; Ревера — Гірка 5:1.

*

В мин. неділю й понеділок відбулися **сітківкові змагання за мист. Станиславова.** З українців до змагань ставув Александрович з Коломиї, який відпав у півфіналі, програючи з Колчом I 6:1, 6:1. У чвертьфіналі побив Александрович віцемистця Станиславова Черкавського 6:4, 7:5, хоч у другому сеті провадив Черкавський 5:2! Після цього турніру ми переконалися, що щоб нашим тенісістам зрівнятись із середньою польською класою, треба багато грати з чужими, а не вдоволятись тільки своїми турнірами.

Б. Л.

БРАТИСЛАВА. БРАТИСЛАВА — РУСЬ 3:1.

Відплатні змагання за мистецтво Словаччини, розіграні у Братиславі, програла ужгородська Русь у такому самому відношенні, в якому виграла у себе дома. Через це обі дружини розіграють ще одні, рішальні змагання на невтральному терені. Видців 5.000.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер, 13. VI. год. 7·30 веч. „Студентка".

Пятниця, 14. VI. год. 7·30 веч. „Студентка".

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 13. VI. З причини відпусток нечинний.

Пятниця, 14. VI. З причини відпусток нечинний.

Кіна.

АДРІЯ: „Трійка", „Доглядачка в неволі".

АПОЛЬО: „Віктор чи Вікторія?"

АТЛЯНТИК: „Зузу" (Джозефина Бейкер).

ВАНДА: „Пісня пісень", та „Зле кохана!"

ҐРАЖИНА: „Капітан Коркоран" (Вл. Бурлян).

КАСІНО: „Тарзан неустрашимий".

КОЛІСЕЙ: „Нічний експрес", ревія „Самоцвіти Львова".

КОПЕРНИК: „Поворот Франкенштайна (Борис Карлов).

МАРУСЕНЬКА: „Поворот Франкенштайна" (Борис Карлов).

МІРАЖ: „Передмістя" з Волесом Бірі шампанська комедія „Розвід на швидку руку".

МУЗА: „І щож далі сіра людино?"

ПАКС: „Голгофта".

ПАЛЯС: „Пані та шофер" (віденська комедія).

ПАН: „Любовна мрія" („Leise flehen meine Lieder").

РАЙ: „Юліка" оперетка з Губт. Фреліхом і Джітою Альпар.

СВІТ: „Їх експедиція цілує", „Гопля" (Кл. Бов).

СОНЦЕ: „Пильнуй свого чоловіка", ревія: „Ой, жіночки!"

СТИЛЕВЕ: „Тепер і завсіди" (Шерлі Темпл, Ґейрі Купер), ревія: „Веселі бреверії".

УТІХА: „Жовтий детектив" і ревія.

ХИМЕРА: „Я довіряла тобі".

Закордонне радіо.

Четвер, 13. червня 1935.

Відень (506,8) 12·00, 13·10 Концерт, 17·10 Пісні, 22·10 Літо — муз. авд., **Братислава** (298,8) 18·00 Спів, **Прага** (470,2) 11·05 Сальон. муз., 19·25 Концерт військ. орх., 20·30 Вес. авд., **Париж** (1468) 12·15 Камер. музика, 20·45 Муки св. Севастіяна містерія Д'Анунція, муз. Дебісі, **Білгород** (437,3) 14·15 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 16·30 Давні й нові нар. пісні, 19·00 Сп. турнір, 19·20 Хор, 20·10 Танк. вечір, **Кенігсвустергвазен** (1571) 16·00 Вес. пополудне, 23·00 Суч. музика, **Ляйпціґ** (382,2) 17·00 Вес. муз. пополудне, 20·10 Оп. мельодії, **Мінхен** (405,4) 10·15 Нар. пісоньки, 15·20 Вок. дуети, 20·50 Симф. концерт, **Будапешт** (550,5) 13·30 Симф. концерт, 17·35 Пісоньки, 22·20 Концерт, **Міляно** (221,1) 11·30 Легка музика, 20·50 Концерт, **Рим** (420,8) 17·05 Концерт, 20·50 „Адріяна Ле Куврер" оп. Чілеї.

Пятниця, 14. червня 1935.

Відень (509,8) 12·10, 13·10 Попул. музика, 17·30 Віольончеля, 19·30 Симф. концерт, 20·05 Музика, спів, 22·30 Орх. концерт, **Братислава** (298,8) 20·10 Спів, **Прага** (470,2) 16·30 Концерт, 19·55 Діточі пісні, **Париж** (1648) 17·00 Концерт, **Берлін** (356,7) 12·00 Вес. концерт, 22·30 Літ. авд., форт. твори, **Кенігсвустергавзен** (1571) 16·00 Вес. попол., 20·00 „Месія" ор. Генделя, **Кельн** (455,9) 14·15 Легка муз., 16·00 Шуманові пісні, 17·00 Новіша орх. музика, **Ляйпціґ** (382,2) 16·00 Пісні Шуберта й Моцарта, **Мінхен** (405,4) 13·15 Розр. концерт, 15·40 Пісні, **Будапешт** (550,5) 12·05 Музика, спів, 18·30 Гітара, 19·30 „Мадам Батерфляй", оп. Пучінія, **Міляно** (221,2) 11·30 17·05 Легка музика, 22·00 Камер. концерт, **Рим** (420,8) 13·20 Легка музика, 17·05 Концерт, 21·30 „Ля Реджіна Соле" муз. фантазія Сієри.

Львівське радіо.

Четвер, 13. червня 1935.

6·30 Ранішня авд., 8·25 Практ. вказівки, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Свято пісні в радіо, 12·30 Полудн. денник, 12·40 Концерт, 13·00 Хвилинка для жінок, 13·30 Природа в музиці з гр. пл., 15·15 Біржа 15·30 Концерт малої орх., 16·00 Для дітей: Червень на небі і на землі, 16·15 Вок.-муз. концерт (Моцарт), 16·50 Щоденний відтинок прози, „Жид" Кадена-Бандровського, 17·00 Концерт, 18·00 Про книжку Обрі. Свята Олена, 18·10 Хвилина поезії, 18·15 Пісні в вик. муж. хору, 18·30 Сьогоднішній Грунвальд, 18·40 Сільва рерум, мист. життя, 18·45 Сп. рецітаЛь Ольги Лепкової (сопр.) в супр. форт. — російські пісні, 19·15 Реклям. концерт, 19·30 Орг. рецітаЛь, 20·00 Театр. фейлетон, 20·10 Концерт славних апокріфів (спів, муз.), 20·45 Веч. денник, 20·55 Образці з давньої та суч. Польщі, 21·00 Симф. концерт, 21·30 Театр Уяви; „Катаринка" Бол. Пруса, 22·00, 22·06 Спорт. вістки, 22·10 Концерт малої орх., 23·05 Італ. пісня в гр. пл.

Пятниця, 14. червня 1935.

6·30 Ранішня авд., 8·25 Практ. вказівки, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Полудн. денник, 12·15 Концерт, 13·30 З ринку праці, 15·15 Біржа, 15·25 Експорт, 15·30 Шуберт: Квартет а-моль із гр. пл., 16·00 Ідемо на літні кольонії, 16·15 Авд. для хорих, концерт, 16·50 „Котик" Ванд. Ґрубінського, 17·00 Концерт: пять століть камер. музики, 17·30 Суч. фр. симфонія. 18·00 Краса й погань польського містечка, 18·15 Авд., спів, 18·30 Листи та програми, 18·40 Хто будує школи, 18·45 Хвилинка Пікавера з гр. пл., 19·15 Реклям. концерт, 19·30 Форт. рецітаЛь, 19·50 „Король Дух" фраґм. із поеми Словацького в вик. Ст. Ярача, 20·00 „Тандита" фейл., 20·10 Мала орх., 20·45 Веч. денник, 20·55 Образки з життя давньої та суч. Польщі, 21·00 Симф. концерт, 22·00 22·15 Спорт. вістки, 22·10 Мала орхестра.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у Львові у приватних оборотах 5·27—5·29 зол.

Нім. марка 1·75—1·85, фр. франки 34·90—35·00, шв. франки 172·50—173·50, фунти стерлінґи 26·00—26·20, австр. шілінґи 98·00—101, чеські корони 22·00—22·25, рум. леви 30·00—32·00, ліри 42·00—44·00.

Золото: Доляри 9·18—9·20, Франки фр. 34·80—35·60, Дукати 83·00—84·00, Корони 37·00—37·50, Рублі 4·75—4·85. 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50, Фльорени 0·85, 1 гр ср. 0·07—0·08.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Т. К. З. 43·00—44·00, 5 проц. дол. Б. Г. 51·00—53·00, 4 проц. Зол. Б. Г. 43·00—44·50, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 46·00—48·00, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 52·00—55·00, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

Преміївки.

Долярівки 52·50—54·00, Інвестиційна 104·00—107·50, Будівельна 42·00—44·00.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська льоко Львів

	від — до	від — до
Пшениця одноц.	17·00—17·25	18·50—18·75
Пшениця збірна	16·00—16·25	17·50—17·75
Жито одноціле	13·75—14·00	15·75—16·00
Жито збірне	13·25—13·50	15·25—15·50
Кукурудза краєва	20·50—21·00	
Бобик	14·00—14·50	
Вика чорна	25·00—26·00	
Вика сіра	23·00—24·00	
Гречка на млино	16·75—17·00	
Крупи гречані	30·00—31·00	
Мука пш. I. А.	30·50—31·00	
Мука пш. I. Б.	28·50—29·00	
Мука пш. I. Ц.	26·50—27·00	
Мука пш. I. Д.	25·75—26·25	
Мука пш. II. А.	23·50—24·00	
Мука пш. II. Ц.	24·00—24·25	
Мука пш. II. Д.	22·00—22·50	
Мука пш. II. Е.	21·50—22·00	
Мука пш. разова	18·00—18·50	
Висівки житні	8·00—8·25	
Висівки пшен. гр	8·25—8·50	
Висівки пшен. сер.	8·00—8·25	
Висівки пш. мілкі	9·25—9·05	
Висівки ячмінні	8·25—8·75	

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що ціни на масло й молоко не ставить з приводу вичікуючої тенденції; в дні 12. червня ц. р. кооператива платив за:

	льоко Львів
1 л. сметани	0·60 зол.
1 к. вершків	2·45 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло вичікуюча, на молоко, сметану і яйця сильна.

Маслосоюз устійнив дефінітивні ціни: від 1.—10. VI. за 1 кг. дес. масла 1·90, експорт. масла 1·95 зол.

Маслосоюз повідомляє, що від 12. VI. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 45 дкг.	за 1 кг.	1·20 зол.
Мол. однор. кури I. кл.	„	0·90 „
Старі кури „	„	0·80 „
Пантарки „	„	1·30 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

Когутів, качок, гусей, індичок та індиків з огляду на кінець сезону не приймає.

ПОДЯКА.

З доручення Звич. Загальних Зборів Т-ва Український Фонд Воєнних Вдовиць і Сиріт з дня 25. V. 1935 р. Управа підписаного Тов-а почуває своїм милим обовязком зложити цією дорогою щиру подяку Високопреосвященому Митрополичому Ординаріятові у Львові та Преосвященим Єпископським Ординаріятам в Перемишлі і Станиславові за ласкавий дозвіл на збірку під церквами у квітні ц. р. й усім Впр. ОО. Парохам, що тою збіркою займалися. Рівночасно щиро дякуємо за успішну інтервенцію у своїх урядах Вп. пп. д-р Ю. Олесницькому в Станиславові і д-р С. Бриковичеві в Тернополі. Вкінці щиру подяку складаємо всім П. Т. філіям „Союзу Українок" в краю й тим приватним особам, що орґанізували і переводили збірку за дозволом влади та всім П. Т. Жертводавцям, що зложили жертви на українських воєнних вдів і сиріт по членах У. Г. А.

Управа Товариства Український Фонд Воєнних Вдів і Сиріт у Львові.

ПОДЯКА.

Комітет допомоги хорим у Львові почувається до милого обовязку зложити сердечну подяку від себе і хорих всім, що причинилися до уладження „дня хорих", яке відбулося 4-го червня ц. р. в церкві св. Успення.

А саме дякуємо хорові малої семінарії за прегарний спів, що причинився в великій мірі до піднесення святочної хвилини, заведенню „Харіс" за підводи до перевозу хорих, питомцям ремісничої бурси і членам „Волі" за допомогу при перенощенню хорих, а також усім, що чимнебудь помогли Комітетові в уладженні того святочного дня в користь тяжко недужих.

Комітет допомоги хорим.

ОПОВІСТКИ.

В жіночій ґімназії Українського Інституту для дівчат у Перемишлі вступні іспити до I. кл. відбудуться 18. і 19. червня, до клас II.—III. нового типу й VI. VII. гум. типу 19. і 20. червня ц. р. Початок іспитів в год. 8. рано. 1719

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Вічні пера направляє „Прецизія" Ринок 29, Рутовського 12. 1679 4—20

фортепіяни, піяніна світових виробней на складі, Марецький, Баторія 7. 1698 3—13

Яремче — у віллі прегарно положеній соняшні кімнати з харчем або без до винайму, ціни поміркованi. Зголошення до 18. червня: Перфецька, Львів, Тереси 2 „С"/Л., відтак Яремче, власна вілля. 1710 2—3

Новітня робітня обуви Івана Івасівки при вул. Личаківській 18, виконує найновіші зразки мужеської, люксусової обуви, Спеціяльність ортопедична обува. 1580 26—30

Пляккети, жетони, спортові нагороди Вирібня Вл. Бушек, Львів, ул. Академічна ч. 6, тел. 218-48. 1708 a 1—15

До винаймлення вілля 4 покої кухня. Город серед гір прегарної долини ріки Мізунки **в Мізуні Новім почта Вигода**. Ціна низька. Зголошення: Дорожинський, Львів, Косинерська ч. 18. Від 26. червня в Мізуні. 1723

Філія „Просвіти" в Сколім прийме негайно урядовця-орґанізатора, енерґійного, красномовного, з практикою в просвітянській праці, вправного дириґента хору і режисера драм. гуртка. Платня за умовою. Зголошення слати до кінця червня ц. р. на адресу: Головний Виділ Т-ва „Просвіта", — Львів, Ринок ч. 10. 1724 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

50-ті Надзвичайні Заг. Збори Членів „Народної Торговлі" Краєвого Союзу Споживчого

Кооперативи з відповідальністю уділами у Львові

відбудуться 29. червня 1935 р. (субота) в годині 10-тій рано в салі Т-ва „Сокіл" у Львові при вул. Руській ч. 20., з осьяким порядком дня:

1) Відкриття Надзвичайних Загальних Зборів Членів (§ 93 ст.),
2) Зміна статуту Народної Торговлі, згідно з постановами § 157 уст. 1 стат.
3) Вибір уповажнених на 3-ліття 1935, 1936 і 1937 (§ 100, 101 і 102 стат.).
4) Закриття Надзвичайних загальних Зборів.

Згідно з постановою § 91 стат. Загальні Збори членів Народної Торговлі осягають правосильний комплет, коли в них возьме участь така скількість членів, яка репрезентує 5% суми уділів, або 10% числа членів Народної Торговлі.

Якщо до одної години після часу, на який Загальні Збори членів скликано — такий комплет не явиться, Загальні Збори членів є правосильні рішати всі справи, поставлені на порядку дня, без огляду на висоту заступленої на них суми уділів і без огляду на кількість присутних членів.

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ

НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ, Краєвого Союзу Споживчого Кооперативи з відповід. уділами у Львові

Д-р Кость Левицький, вр. президент. Володимир Целевич, вр. секретар.

Львів, дня 11. червня 1935. 1721 1-3

„Українське Товариство Допомоги Інвалідам" у Львові

розписує оцим

КОНКУРС

на проект обгортки до календаря „Український інвалід" на р. 1936.

Назва календаря не обмежовує свободи в виборі сюжету рисунку.

Обгортка може бути що найбільше в трьох кольорах. Розмір 295 × 210 мм. Проекти надсилати до кінця червня ц. р. на адресу „Українське Товариство Допомоги Інвалідам" у Львові, вул. Потоцького 48.

Нагорода за принятий проект 100 зол. Проект стає виключно власністю УКТОДІ з правом репродукції.

Неприняті проекти автори дістануть негайно назад.

Для обговорення подробиць проекту слід звертатися до Управи УКТОДІ, Львів, Потоцького 48. Телефон 252-14.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10